

§ 280

Selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä

HEL 2022-006175 T 00 03 00

Päätös

Kaupunginvaltuusto merkitsi tiedoksi liitteenä olevan selvityksen vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä.

Käsittely

Palautusehdotus

Valtuutettu Mika Ebeling ehdotti valtuutettu Terhi Peltokorven kannattamana, että kaupunginvaltuusto palauttaa asian kaupunginhallitukselle uudelleen valmisteltavaksi seuraavin perusteluin:

Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedoksi liitteenä olevan selvityksen vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä muilta osin, mutta palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi kaupunginkanslian ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan osalta siten, että näiden tulee vastata tarkastuslautakunnan kysymykseen ja selvittää, voisiko Helsinki-lisän palauttaminen joiltakin osin helpottaa vaikeaa henkilöstötilannetta.

1 äänestys

Asian käsittelyn jatko JAA, palautus EI

JAA-ehdotus: Asian käsittelyä jatketaan

EI-ehdotus: Valtuutettu Mika Ebelingin palautusehdotus

Jaa-äännet: 61

Hilkka Ahde, Mahad Ahmed, Outi Alanko-Kahiluoto, Ted Apter, Pentti Arajärvi, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Biaudet, Harry Bogomoloff, Silja Borgarsdottir Sandelin, Maaret Castrén, Nora Grotenfelt, Tuula Haatainen, Mia Haglund, Oona Hagman, Juha Hakola, Timo Harakka, Eveliina Heinäluoma, Titta Hiltunen, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Shawn Huff, Anniina Iskanius, Ville Jalovaara, Emma Kari, Elina Kaupila, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Sini Korpinen, Minja Koskela, Heimo Laaksonen, Minna Lindgren, Ajak Majok, Petra Malin, Nina Miettinen, Seija Muurinen, Björn Månsson, Tuomas Nevanlinna, Matti Niiranen, Dani Niskanen, Pia Pakarinen, Amanda Pasanen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Laura Rissanen, Wille Rydman, Sari Sarkomaa, Pekka Sauri, Daniel Sazonov, Anni Sinnemäki, Seida

Sohrabi, Osmo Soininvaara, Johanna Sydänmaa, Tuomas Tuomi-Nikula, Erkki Tuomioja, Thomas Wallgren, Elina Valtonen, Reetta Vanhanen, Juhana Vartiainen, Sinikka Vepsä, Maarit Vierunen

Ei-äännet: 14

Mika Ebeling, Nuutti Hyttinen, Arja Karhuvaara, Laura Kolbe, Pia Kopra, Laura Korpinen, Teija Makkonen, Sami Muttilainen, Mikko Paunio, Terhi Peltokorpi, Sanna-Leena Perunka, Mika Raatikainen, Juhani Strandén, Ilkka Taipale

Tyhjä: 3

Marko Kettunen, Tom Packalén, Suldaan Said Ahmed

Poissa: 7

Fatim Diarra, Elisa Gebhard, Mikael Jungner, Atte Kaleva, Johanna Nuorteva, Nasima Razmyar, Ozan Yanar

Kaupunginvaltuusto jatkoi asian käsittelyä.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36279
mauno.ronkko(a)hel.fi

Liitteet

1 Selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus sekä asianomaiset lautakunnat ja johtokunnat antoivat toukokuussa lausunnot tarkastuslautakunnalle vuoden 2022 arviointikertomuksessa esitetyistä toimenpidesuosituksista ja -kehotuksista. Näissä lausunnoissa esitettiin, mihin toimenpiteisiin kaupunginkanslian, toimialojen ja liikelaitosten oli tarkoitus ryhtyä arviointikertomuksen johdosta.

Kaupunginvaltuusto päätti 21.6.2023 tarkastuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti merkitä tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen

13.12.2023

Asia/6

vuodelta 2022 ja siitä saadut kaupunginhallituksen sekä asianomaisten lautakuntien lausunnot sekä kehotti kaupunginhallitusta antamaan joulukuun 2023 loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat tahot ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta.

Toimenpiteet, joihin kaupunginkanslia, toimialat ja liikelaitokset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen esitettyjen toimenpidesuosittelujen ja -kehotusten johdosta, on koottu liitteenä olevaan selvitykseen.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36279
mauno.ronkko(a)hel.fi

Liitteet

1 Selvitys vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä

Oheismateriaali

1 Arviointikertomus 2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala
Kaupunkiympäristön toimiala
Kaupunginkanslia
Taloushallintopalveluliikelaitos
Tarkastusvirasto

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 27.11.2023 § 702

HEL 2022-006175 T 00 03 00

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

13.12.2023

Asia/6

Kaupunginvaltuusto merkitsee tiedoksi esityslistan liitteenä olevan selvityksen vuoden 2022 arviointikertomuksen johdosta suoritetuista toimenpiteistä.

22.05.2023 Ehdotuksen mukaan

15.05.2023 Pöydälle

Esittelijä

va. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Mauno Rönkkö, erityissuunnittelija, puhelin: 310 36279
mauno.ronkko(a)hel.fi

Kaupunginvaltuusto 21.06.2023 § 160

HEL 2022-006175 T 00 03 00

Päätös

Kaupunginvaltuusto

1. merkitsi tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2022 ja siitä saadut kaupunginhallituksen sekä asianomaisten lautakuntien lausunnot
2. kehotti kaupunginhallitusta antamaan joulukuun 2023 loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta
3. merkitsi tiedoksi tilintarkastuskertomuksen 2022
4. hyväksyi tilintarkastuskertomuksessa esitetyn perusteella tilinpäätöksen
5. myönsi tilintarkastuskertomuksessa tilinpäätöksen hyväksyttävyydestä esitetyn perusteella vastuuvapauden tilikaudelta 2022 kaupungin hallintoa ja taloutta hoitaneille tilivelvollisille.

Käsittely

21.06.2023 Ehdotuksen mukaan äänestyksin

13.12.2023

Kaupunginvaltuusto hyväksyi puheenjohtajan ehdotuksesta käsittelyjärjestyksen, jonka mukaisesti esityslistan asiakohdat 4 ja 5 käsitellään yhdessä.

Esittelijä

Tarkastuslautakunta

Lisätiedot

Minna Tiili, arviointipäällikkö, puhelin: +358931036545
minna.tiili(a)hel.fi

Arto Ahlqvist, tarkastuspäällikkö, puhelin: +358931036580
arto.ahlqvist(a)hel.fi

Tarkastuslautakunta 30.05.2023 § 54

HEL 2022-006175 T 00 03 00

Päätös

Tarkastuslautakunta päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että tämä päättäisi:

- merkitä tiedoksi tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen vuodelta 2022 ja siitä saadut kaupunginhallituksen sekä asianomaisten lautakuntien lausunnot,
- kehottaa kaupunginhallitusta antamaan joulukuun 2023 loppuun mennessä valtuustolle selvityksen siitä, mihin toimenpiteisiin toiminnasta vastaavat henkilöt ja tilivelvolliset ovat ryhtyneet arviointikertomuksen johdosta,
- merkitä tiedoksi tilintarkastuskertomuksen 2022,
- hyväksyä tilintarkastuskertomuksessa esitetyn perusteella tilinpäätöksen ja
- myöntää tilintarkastuskertomuksessa tilinpäätöksen hyväksyttävyydestä esitetyn perusteella vastuuvapauden tilikaudelta 2022 kaupunginhallintoa ja taloutta hoitaneille tilivelvollisille.

18.04.2023 Ehdotuksen mukaan

11.04.2023 Ehdotuksen mukaan

13.09.2022 Ehdotuksen mukaan

10.05.2022 Ehdotuksen mukaan

Esittelijä

tarkastusjohtaja
Timo Terävä

13.12.2023

Asia/6

Lisätiedot

Minna Tiili, arviointipäällikkö, puhelin: +358931036545
minna.tiili(a)hel.fi

Arto Ahlqvist, tarkastuspäällikkö, puhelin: +358931036580
arto.ahlqvist(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 23.05.2023 § 279

HEL 2022-006175 T 00 03 00

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

Rakennusomaisuuden tehokas käyttö (arviointikertomus s. 30-33)

Tarkastuslautakunta toteaa että, kaupunkiympäristön toimialan tulee yhteistyössä muiden toimialojen kanssa tehostaa kaupunkistrategian linjauksen toteuttamista luopumalla kaupungin omistamista tarpeettomista tiloista ja kehittää omistamisen pitkän tähtäimen suunnitelmallisuutta.

Osana toimitilastrategian toimeenpanoa kehitetään toimialojen yhteistyötä palveluverkon suunnittelussa. Osana kaupunkiyhteisen palveluverkkosuunnittelun kehittämistä, tiivistetään yhteistyötä tilatarpeiden yhteisessä käsittelyssä vuosikellon mukaisesti. Yhteisen tilatarpeiden käsittelyn yhteydessä käydään läpi myös tilat, joita toimialat eivät enää tarvitse, jolloin tilat-palvelussa voidaan käynnistää tarpeettomiksi käyvästä tiloista luopumisen prosessi ennakoiden.

Tarkastuslautakunta toteaa että, kaupunkiympäristön toimialan tulee varmistaa toimitilastrategian ja sitä tukevien ohjelmien toimenpiteiden toteuttaminen ennen seuraavia rakennusomaisuutta koskevia strategia- tai ohjelmauudistuksia.

Kaupunkistrategiassa 2017–2021 edellytettiin kiinteistöstrategian laatimista ja samalla suunnitelmaa sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi. Kaupunginhallitus päätti kesäkuussa 2019 hyväksyä strategiatyönä valmistellun esityksen kiinteistöpoliittisena ohjelmana ja sisäilmaohjelmana sekä edellytti edelleen kiinteistöstrategian valmistelua. Valmistelun aikana kiinteistöstrategian nimi muutettiin toimitilastrategiaksi, jonka kaupunginhallitus hyväksyi kesäkuussa 2020.

Toimitilastrategian toimeenpano-ohjelman mukaisia toimenpiteitä toteutetaan toimitilastrategian toimeenpanon ohjausryhmän ohjauksessa. Toimenpiteet on pääosin tarkoitus toteuttaa vuoden 2025 loppuun mennessä. Osa toimenpiteistä on luonteeltaan jatkuvia. Toimeenpano-ohjelmaa on päivitetty ja tarkennettu toimeenpanon aikana, ja tarvittavaa täsmentämistä jatketaan myös vuosina 2023–2025. Kiinteistöpoliit-

tisen ohjelman toimenpiteet on käyty läpi ja niistä kaupunkiyhteistä sitoutumista vaativat toimenpiteet nostetaan osaksi toimitilastrategian toimeenpanoa vuoden 2023 aikana, jotta niiden toteutumista voidaan seurata yhdessä toimitilastrategian kanssa. Muut vielä toteuttamattomat kiinteistöpoliittisen ohjelman toimenpiteet ohjaavat tilat-palvelun toiminnan kehittämistä ja ne otetaan huomioon tilat-palvelun kehittämiskokonaisuuksissa vuosina 2023–2024. Sisäilmaohjelma on päivitetty ja toimitilastrategian toimeenpanon ohjausryhmälle tullaan esittämään, että sen toteutumisen seuranta siirretään seurattavaksi kaupungin sisäilmaryhmälle. Nämä muutokset päätetään toimitilastrategian toimeenpanon ohjausryhmässä keväät-kesällä 2023. Sen jälkeen kiinteistöpoliittisen ohjelman toteutusta ei seurata enää erikseen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan tulee selvittää tarkoituksenmukaisin tapa järjestää Hekan liiketilojen vuokraus.

Hekan liike- ja palvelutilojen osalta on toimitilastrategian toimeenpanon osaksi nostettu toimenpide: ”Kaupungin ara-rahoitettujen yhtiöiden palvelutilojen, -asuntojen ja liiketilojen tehokkaan käytön varmistavien päätösten, vastuiden ja prosessien tarkastelu kaupungin kokonaistalouden näkökulmasta”. Tämän toimenpiteen toteuttamiseksi ollaan käynnistämässä kaupunkiympäristön toimialalla projekti, jossa selvitetään myös Hekan liiketilojen vuokrauksen tarkoituksenmukaisin tapa.

Asuinalueiden kaavoituksen vaikutus viheralueisiin (arviointikertomus s. 71-75)

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan tulee edelleen suosia yleis- ja asemakaavoituksessa sellaisia ratkaisuja, jotka säästävät tai lisäävät suunnittelualueella sijaitsevaa kaupunkiluontoa tai puistoja mahdollisimman paljon.

Asemakaavoja laaditaan tukeutumalla olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen, infraa ja palveluja hyödyntäen yleiskaavassa rakentamiseen varatuille alueille. Täydennysrakentamista ja tonttien lisärakentamista painotetaan kaikkialla.

Kaupungin oman asuntotuotannon ja kaupungin tontinluovutustavoitteiden mahdollistamiseksi tarvitaan joka vuosi vähintään noin 400 000 kerrosalaneliömetriä (k-m²) lyhyellä aikajänteellä (kaavan voimaan tuloista noin 2–3 vuoden kuluessa) rakentamaan lähtevää taloudellisesti ja muutoin toteuttamiskelpoista kaavavarantoa kaupungin maalta. Nämä alueet ovat tyypillisesti uusia aluevarauksia. Näiden osalta tukeudutaan aina ajantasaiseen luontotietoon ja täydennetään tarvittaessa kattavat luontoselvitykset asemakaavoituksen ja päätöksenteon pohjaksi. Arvokkaimmille luontoalueille ei osoiteta rakentamista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan tulee jatkaa Helsingin arvokkaimpien luontoalueiden määrittelytyötä ja saattaa työn tulokset mahdollisimman pian kaavoittajien hyödynnettäväksi.

Arvokkaimpien luontoalueiden määrittelytyötä jatketaan työstämällä kohteiden valintakriteerejä ja täydentämällä lähtöaineistolistaa. Määrittelyn pohjalta muodostetaan paikkatietoaineisto tai paikkatietoaineistokokoelma, joka pyritään saattamaan kaavoittajien hyödynnettäväksi mahdollisimman pian. Arvokkaat luontoalueet -aineisto muuttuu ajan kuluessa uusien luontoselvitysten ja aineistopäivitysten myötä. Aineistoa on tarkoitus päivittää vuosittain. Luontoaineistojen täydentämiseen liittyviä toimenpiteitä on mukana Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelmassa (=LUMO-ohjelma) ja Helsingin luontoseurantasuunnitelmassa. Useimpien kohteiden arvo perustuu kohteen lajien tai luontotyyppien uhanalaisuuteen, joten muutokset uhanalaisuudessa vaikuttavat myös kohteiden arvoluokitteluun.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan tulee varmistaa, että kaavoituksessa on käytettävissä riittävästi ajantasaista luontotietoa.

Luontotietojärjestelmän tietoja päivitetään ja täydennetään jatkuvasti aineistoittain tai osa-alueittain. Aineistot ovat kaavoituksen tarpeisiin usein riittäviä ja täyttävät maankäyttö- ja rakennuslain mukaiset riittävien selvitysten kriteerit. Kaavakohtaisia erillisiä luontoselvityksiä tehdään tapauskohtaisesti. Kokonaisuudessaan luontoselvityksiä tehdään paljon, ja uusien aineistojen tai aineistopäivitysten tallentaminen luontotietojärjestelmään tapahtuu resurssisyistä usein pitkälläkin viiveellä. Luontotietojen hallinnan prosessia kehitetään siten, että selvitysten tiedot saadaan kaavoittajan saataville aikaisempaa nopeammin ja kattavammin. Edistetään myös maankäyttö- ja kaupunkisuunnittelun tilaamien luontoselvitysten tietojen lisäämistä luontotietojärjestelmään. Lisäksi selvitetään tiedonsiirtoa kansallisesta digitaalisesta lajitietopalvelusta Laji.fi. Luontotietojen hallintaan ja maankäytön luontovaikutusten arviointiin on tarpeellista osoittaa lisäresursseja.

Kaupunkiympäristön toimialan kaupunkitila- ja maisemasuunnittelu - palvelussa (=Kamu) hyödynnetään tuotettua ja ajantasaista luontotietoa osana kaavoitusta ja sovitetaan sitä yhteen kaavan muiden tavoitteiden kanssa huomioiden luontoarvojen merkittävyyden. Luontoarvoihin sisältyy luonnonsuojeluarvojen lisäksi viher- ja virkistysverkoston muodostama ekologinen verkosto sekä eritasoiset kaupunkikuvalliset ja maisemalliset arvot. Osana kaavojen maisemasuunnittelua tulkitaan ja yhteensovitetaan näiden arvojen muodostamaa kokonaisuutta. Järjestelmänä on viranomaisversio luontotietojärjestelmästä, joka toimii paikkatietosovellus Vipusen kautta. Ajantasaisen luontotiedon tuottaa toimialan ympäristöpalvelut. Kamun roolia osana kaavojen maisema-

suunnittelua tulisi vahvistaa, etenkin ekologisiin verkostoihin ja kulttuuriympäristöihin liittyvissä kysymyksissä. Asemakaavojen määrä on kasvanut ja laadittavien kaavojen määrä on edelleen kasvussa. Niihin liittyvät luontokysymykset ovat entistä keskeisempiä tiivistyvässä kaupungissa, jolloin maisemasuunnittelun resursseja tulisi pystyä tarjoamaan lisää tähän työhön.

Kaupunkilaisten osallisuus asemakaavoituksessa (arviointikertomus s. 77-80)

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan tulee varmistaa, että vähemmän aktiivisille asukkaille ja asukasryhmille sopivia osallistumismenetelmiä tarjotaan järjestelmällisesti aina silloin, kun valmistettava kaava vaikuttaa merkittävästi heidän elinympäristöönsä.

On tärkeää, että kaavoitukseen liittyvässä vuorovaikutuksessa tarjotaan laajasti eri asukasryhmiä palvelevia osallistumisen keinoja ja kiinnitetään huomiota siihen, että myös vähemmän aktiivisille kaupunkilaisryhmille on tarjolla keinoja osallistua kaavoitukseen. Yhden mahdollisuuden tähän voisi tarjota helppokäyttöisten digitaalisten osallistumismahdollisuuksien kehittäminen.

Kaupunkiympäristön toimiala seuraa vuosittaisissa viestintätutkimuksissaan kaupunkilaisten näkemyksiä osallistumismahdollisuuksista. Tutkimus on toteutettu tilastollisesti validilla 1 000 vastaajan otannalla. Vuoden 2022 tutkimuksessa 68 prosenttia vastaajista toivoi voivansa osallistua ensisijaisesti verkossa. Vuorovaikutusmenetelmien valinnassa on kuitenkin aina tunnistettava alueen ja suunnitteluhankkeen erityispiirteet ja ne kaupunkilaisryhmät, joiden elämään hankkeilla on laajimmin vaikutusta ja pyrittävä kohdentamaan viestintää ja osallistumismahdollisuuksia heille.

Turvallisuus kaupungin eri osissa (arviointikertomus s. 83-87)

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan tulee tarkistaa koulujen ja päiväkotien saattoliikennejärjestelyjen suunnitteluperiaatteet asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kaupunginhallituksen 7.3.2022 hyväksymässä liikenneturvallisuuden kehittämisohjelmassa 2022–2026 on useita toimenpiteitä liikenneturvallisuuden kehittämiseksi. Työn myötä jatketaan systemaattista liikenneturvallisuuden parantamista kaupunkiympäristön toimialan ja muiden toimialojen yhteistyönä. Ohjelmassa erityisiä kohderyhmiä ovat ikäryhmistä lapset ja nuoret sekä liikkujaryhmistä jalankulkijat ja pyöräilijät. Ohjelmassa on myös mainittu toimenpide ”koulujen ja koulureittien liikennejärjestelyjen turvallisuustarkastelut”. Toimenpiteen suunniteltu aloitusvuosi on 2026, sillä resurssien puitteissa ohjelmassa tunnistettuja toimenpiteitä on aikataulutettu koko ohjelmakaudelle. Aikataulutuk-

seen on vaikuttanut nykyinen tilanne kyseisen toimenpiteen näkökulmasta ja toimenpiteen vaikuttavuus. Lähtökohtana on ollut, että ensin toteutamme toimenpiteistä ne, joiden vaikuttavuus on suuri ja nykytilanteessa on havaittu merkittäviä puutteita.

Tässä koulureittien tarkastuksiin liittyvässä toimenpiteessä on suunniteltu tarkasteltavan erityisesti saattoliikennejärjestelyjä, koulujen logistiikan järjestelyjä ja koulujen pihojen liikennejärjestelyjen kytkeytymistä katuverkkoon.

Lisäksi liikenneturvallisuuden kehittämisohjelman 2022–2026 toimenpiteenä on käynnistetty alueellisten liikenneturvallisuus selvitysten tekeminen. Selvitykseen sisältyy tarkasteltavan alueen koulureittien ja koulujen lähialueiden liikenneturvallisuuden tarkastelu sekä toimenpide-ehdotusten tekeminen turvallisuuden parantamiseksi. Alueellisia liikenneturvallisuus selvityksiä tehdään erikseen määritettävän aikataulun mukaisesti kaupunginosakohtaisesti. Kevääseen 2023 mennessä on valmistunut yksi alueellinen selvitys, joka kohdistui Kruunuhakaan, ja kaksi selvitystä on valmisteltavana. Vielä keväällä 2023 valmistuu selvitys Konalan liikenneturvallisuudesta ja syksyllä 2023 valmistuu selvitys Roihuvuori-Tammisaloon alueen liikenneturvallisuudesta. Tänä vuonna on vielä tarkoitus käynnistää 1–2 selvitystä ja ne valmistuvat viimeistään ensi vuoden aikana. Selvitykset pitävät sisällään myös vuorovaihtuksen alueen asukkaiden kanssa.

Kestävien liikennemuotojen edistäminen (arviointikertomus s. 89-92)

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee huolehtia siitä, että yhteistyö kestävän liikenteen tavoitteiden edistämiseksi on toimivaa sekä kaupungin kestävän liikenteen tavoitteiden että henkilöstön työhyvinvoinnin näkökulmasta.

Kaupunkiympäristön toimialan ja kaupunginkanslian välillä on useita yhteistyön muotoja liikennesuunnitteluun ja kaupungin liikenteen kehittämiseen liittyen. Toimivan yhteistyön merkitystä ei voi liikaa korostaa. Sitä parantaa myös selkeä toimivalta- ja vastuujako, vaikka yhteistyötä tehdään myös siten, että molemmat vastaavat yksittäisen toimenpiteen edistämiseksi. Tällaisia yhteisvastuullisia toimenpiteitä on esimerkiksi aluerakentamisen projektialueilla.

Yhteistyöryhmiä ovat kansliapäällikön vetämä liikennehankkeiden ohjausryhmä (liikenneHOR), aluerakentamisen projektialueiden erilaiset yhteistyöryhmät sekä kaupunkiympäristön toimialan vetämät seurantar ryhmät, joissa käsitellään liikenteen kehittämisohjelmien toteutumista. Ensisijaisesti liikennehankkeiden yhteistyö tapahtuu niiden ohjaus- ja projektiryhmissä. Kokoonpano näissä vaihtelee sisällön mukaan, mutta yleensä kansliasta ovat mukana talous- ja suunnitteluosaston sekä

elinkeino-osaston asiantuntijoita. Toimialalta näissä hankkeen ohjaus- ja projektiryhmissä ovat mukana tarvittavat asiantuntijat.

Kaupunkiyhteisessä liikenneHOR-kokouksessa on tammikuussa 2023 käsitelty kanslian järjestämän yhteistyökyselyn tuloksia. Kokouksessa puheenjohtaja totesi, että lähtökohtaisesti liikennehankkeen oma ohjausryhmä ohjaa hankkeen valmistelua. Kaupunkiympäristön toimialan näkökulmasta tämä on tarkoituksenmukaisin tapa järjestää hankkeiden ohjaus jatkossa. Lisäksi on suunniteltu kaupungin investointien säännöllinen ohjaus pormestarivetoiseksi, jolloin liikenneHOR-kokouksille ei ole enää tarvetta. Kaupunkiympäristön toimialan näkökulmasta toimialan ja kanslian välinen yhteistyö kestävän liikenteen tavoitteiden edistämiseksi ja työskentelyyn liittyvä työhyvinvointi paranevat, kun tämä kaupunkiyhteinen kokousmenettely lopetetaan tarpeettomana.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan tulee huolehtia siitä, että kestävän liikenteen edistämiseen on riittävät resurssit. Erityisesti kävelyn edistäminen liikennesuunnittelussa vaatii aiempaa suurempaa huomiota.

Kestävän liikenteen edistämiseen on lisätty kaupunkiympäristön toimialalla henkilöresursseja viime vuosina, mutta lisäresurssien tarve on edelleen olemassa, sillä tähän liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet ovat kasvaneet viime vuosina merkittävästi. Kävelyn edistämishjelman toimenpiteitä on käynnistetty yhteistyössä maankäyttö ja kaupunkirakennepalvelukokonaisuudessa. Kävelyn edistämiseen on liikenne- ja katusuunnittelupalvelusta esitetty lisävakanssin tarvetta vuodesta 2024 alkaen. Toimialalla on tiedossa myös lukuisia muita resurssitarpeita, joita yhteensovitetään toimialan sisällä osana vuoden 2024 talousarvioehdotuksen valmistelua.

Autoilun, kävelyn ja logistiikan sujuvoittaminen Helsingin keskustassa (arviointikertomus s 93-96)

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee osoittaa Citylogistiikkaohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittaviin kaupungin vastuulla oleviin toimenpiteisiin riittävät resurssit, asettaa mittarit ja seurata ohjelman tavoitteiden toteutumista.

Helsingin kaupunginhallitus on päättänyt 14.9.2020 citylogistiikan uusimmasta toimenpideohjelmasta. Toimenpiteiden edistämiseksi ei ole nimetty kaupunkiympäristön toimialalta täyspäiväistä asiantuntijaa, mikä on hidastanut toimenpiteiden toteutumista ja seurannan järjestämistä. Kun citylogistiikan edistämiseksi on käytössä riittävät henkilöresurssit, laaditaan kaupunkiympäristön toimialalla mittarit tavoitteiden toteutumisen seuraamiseksi. Citylogistiikan toimenpiteisiin on liikenne- ja katusuunnittelupalvelusta esitetty lisävakanssin tarvetta vuoden 2024 talousarvioehdotuksen valmistelussa. Toimialalla on kuitenkin tiedossa

myös lukuisia muita resurssitarpeita, joita yhteensovitetään toimialan sisällä tulevan raamin puitteissa. Kun saamme järjestymään tähän liittyvän vastuuhenkilön, hänen tehtävänä on myös muodostaa poikkihallinnollinen seurantaryhmä vastaamaan toimenpiteiden toteutumisen edellytyksistä.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee käynnistää huoltotunnelin käytön edistämiseen tähtääviä toimenpiteitä, joilla kannustetaan kiinteistönomistajia liittämään huoltotunneliin uusia kohteita.

Keskustan huoltotunnelin käytön lisääminen on jo pitkään ollut kaupungin tavoitteena. Keinoja on tiedossa ja niitä on toteutettu osittain kaupungin toimesta ja osittain Väylä Oy:n toimesta. Keskustan huoltotunnelia hallitsee kaupungin perustama yhtiö Väylä Oy, jonka toimintaa rahoitetaan kaupungin ja huoltoväylään liittyneiden kiinteistöjen toimesta. Toimintaa ohjaa valtuuston päätökset ja osakkaiden väliset sopimukset. Osa huoltoväylän kehittämistoimenpiteistä odottaa toteutusta korkeiden kustannusten vuoksi.

Keskustan huoltotunnelin käytön lisäämisen keinoja ovat esimerkiksi keskustan huoltotunnelin liittymismaksuun kohdistuvat muutokset tai uusien liittymisehtojen valmistelu, maankäyttökorvausten arvonnousuperusteiden vähennysten korottaminen sekä kiinteistöjen lisärakentamismahdollisuuksien hyödyntäminen. Näiden keinojen edistämistä jatketaan. Samalla viedään eteenpäin myös teknisiä kehystoimenpiteitä, joilla huoltotunnelin käyttöä lisätään. Parhailaan haetaan ratkaisua siihen, miten huoltotunnelin molemmista päistä voisi ajaa kaikkiin tunnelin pysäköintilaitoksiin. Tämä edellyttää ainakin Kluuvin päässä ajoyhteyksien kehittämistä, joihin osakkaiden rahoitushalukkuus on vielä selvittämättä. Aleksanterinkadun laittoman pysäköinnin tiukempi valvonta sekä pysäköintirajoitusten vaiheittainen tiukentaminen ovat myös keinoja lisätä huoltotunnelin käyttöä, mutta ennen kaikkea näillä maanpäällisillä toimenpiteillä parannetaan jalankulkijoiden ympäristöä

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunginkanslian ja kaupunkiympäristön toimialan tulee lisätä yhteistyötä yksityisten pysäköintioperaattorien kanssa sopimuspysäköinnin lisäämiseksi yksityisissä pysäköintilaitoksissa kadunvarsien sijaan.

Kaupunginhallituksen 24.10.2022 hyväksymässä pysäköintipolitiikassa on tarkastuslautakunnan nostamaa asiaa koskeva toimenpide. Kaupungin internet-sivuilla kerrotaan tästä mahdollisuudesta. Yhteistyötä voidaan edelleen lisätä. Yksityiset pysäköintioperaattorit toimivat markkinalähtöisesti, jolloin pysäköinnin merkittävät hinnanalennukset eivät ole todennäköisiä tai ainakaan kaupunki ei niistä voi päättää. Kadunvarsipysäköinnin palvelutason mukaiseen hinnoitteluun siirtyminen parantaa yksityisten pysäköintioperaattoreiden liiketoimintamahdollisuuksia.

sia kaupungin kadunvarsipysäköintiin verrattuna. Tähän hinnoitteluun siirrytään ensi vuodesta alkaen.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkiympäristön toimialan tulee ratkaista jakeluliikenteen pysäköintitunnuksen tietosuojaan liittyvä ongelma, jotta pysäköintitunnus saataisiin käyttöön.

Jakeluliikenteen pysäköintitunnuksen tietosuojaan liittyvän ongelman ratkaisu vaatii kaupungilta uusia toimenpiteitä hankinnan edistämiseksi sekä kaupunkiympäristön toimialan ja kaupunginkanslian välistä yhteistyötä. Kaupunkiympäristön toimiala edistää asiaa niin, että pysäköintitunnus saadaan käyttöön siten, että tietosuoja on huomioitu asianmukaisella tavalla.

16.05.2023 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Leena Sutela, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 39841
leena.sutela(a)hel.fi

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 23.05.2023 § 99

HEL 2022-006175 T 00 03 00

Lausunto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi seuraavan lausunnon vuoden 2022 arviointikertomuksesta:

"Sitovien toiminnan tavoitteiden arviointi

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa todetaan, että sosiaali- ja terveystoimialan neljästä tavoitteesta toteutui kaksi. Tavoitteiden 10 mittarista toteutui viisi, toteutumatta jäi kolme ja kahta mittaria ei tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan voitu arvioida. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan yhden tavoitteen toteutumista ei voitu arvioida, koska terveysasemien hoitotakuun mittareille ei ollut asetettu tavoitearvoja talousarviossa vaan vasta dokumentointikuvauksessa. Tältä pohjalta tarkastuslautakunta esittääkin, että sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tulee asettaa sitovien toiminnan tavoitteiden mittarit siten, että myös niiden tavoitearvot kuvataan talousarviossa.

Sosiaali- terveys- ja pelastustoimialan tietotuotannossa ja organisaatio- rakenteessa on viime vuosina tapahtunut merkittäviä muutoksia (Apot-

tiin siirtyminen, pelastuslaitoksen ja sosiaali- ja terveystoimen yhdistyminen). Nämä ovat osaltaan haastaneet paitsi tietotuotannon ja toiminnan raportoinnin mahdollisuudet ja tavat myös hallinnollisten prosessien vastuut ja toteuttamisen. Apottiin siirtymisen myötä asiakas- ja potilasjärjestelmän tietoihin perustuvien mittareiden tietotuotanto muuttui kokonaan ja samalla myös mittareiden tasossa tapahtui osin ennakoimattomia tason muutoksia. Tästä johtuen etenkin uusien tavoitemittareiden realistisen mutta kunnianhimoisen tavoitetason asettaminen on muuttunut entistä haastavammaksi. Tietotuotannon tila edistyy vähitellen ja viimeistään siinä vaiheessa, kun Apotin tiedot saadaan omalle tietoaalustalle käyttöön, muokattaviksi ja analysoitaviksi, tilanteen pitäisi tältä osin helpottua. Näillä näkymin tässä vaiheeseen voitaisiin päästä tämän vuoden loppupuolella.

Lisäksi toimiala pyrkii selkeyttämään tavoitteiden määrittelyn prosessia ja työkulua niin, että jatkossa tavoitearvot voitaisiin määritellä jo talousarvion vahvistamisen yhteydessä. Vuoden 2023 osalta tähän ei päästy, mutta vuoden 2024 osalta tämän uskotaan toteutuvan.

Henkilöstön työhyvinvointi sekä pito- ja vetovoima seniorikeskuksissa

Arviointikertomuksessa on kuvattu seniorikeskusten henkilöstötilannetta ja henkilöstön riittävyden eteen tehtyjä toimenpiteitä kattavasti.

Koronan vaikutus on syytä nostaa vielä selkeämmin esiin työhyvinvointimittarien tulosten vertailussa vuosista 2018 ja 2020 vuoteen 2022. Korona vaikutti toimintaan erityisesti Helsingissä heti pandemian alusta alkaen. Koronapandemialla on ollut merkittävä vaikutus työhyvinvointiin ja henkilöstön saatavuuteen. Seniorikeskuksissa on työskennelty poikkeuksellisen kuormittavissa erityisolissa, ja koronapandemia on vaikuttanut niin asukkaisiin kuin henkilöstöön. Yksiköissä on hoidettu paljon sairastuneita, asukkaita on menehtynyt, henkilöstön sairaspöissajoja on ollut paljon, osa henkilöstöstä joutui siirtymään työhön muun muassa varasairaalaan ja seniorikeskuksissa on työskennelty muualta siirtyneitä työntekijöitä. Asukkaiden ja henkilöstön suojaamiseksi tehdyt rajoitustoimet olivat mittavia. Asukkaiden omaisten vierailuja ja esimerkiksi vapaaehtoisten käyntejä jouduttiin rajoittamaan, mikä väistämättä kuormitti omaa henkilöstöä. Henkilöstön keskinäistä kanssakäymistä jouduttiin rajoittamaan, eikä esimerkiksi työhyvinvointi- ja kehittämislaisuuksien järjestäminen ollut mahdollista. Tällä kaikella on vaikutusta siihen, että arviointiraportin kyselyyn vastanneista osa on kokenut, ettei työn kuormittavuuden vähentämiseksi ole tehty riittävästi toimenpiteitä.

Lakisääteisen henkilöstömitoituksen varmistaminen

Henkilöstömitoituksen turvaamisen pääasiallinen toimenpide on ollut vakanssien lisääminen porrasteisesti lakisääteisen mitoituksivaateen

kasvaessa. Hoiva-avustajien vakansseja on lisätty 60 vuonna 2022 ja vuonna 2023 lisätään hoiva-avustajia ja muita ammattiryhmiä yhteensä sata vakanssia. Tämän lisäksi on lisätty seniorikeskusten tukipalveluja, kuten pesulapalveluja ja avustavaa ruokahuoltoa, jotta hoitohenkilökunnan välitön työpanos kohdistuu asiakastyöhön.

Vuonna 2022 käynnistettiin myös kansainvälinen rekrytointi, jonka kautta vuoden 2023 huhtikuussa aloitti 24 hoiva-avustajaa, jotka koulutetaan lähihoitajiksi. Vuoden 2023 marras-joulukuussa aloittaa 30 sairaanhoitajaa, jotka suorittavat pätevyyskoulutuksen sekä 15 hoiva-avustajaa, jotka koulutetaan lähihoitajiksi. Kansainvälistä rekrytointia tullaan jatkamaan.

Muita henkilöstömitoituksen parantamiseen tähtäviä toimenpiteitä ovat Titania-työvuorojärjestelmään kehitetty henkilöstömitoituksen reaaliaikainen seurantatyökalu sekä seniorikeskusten vuonna 2023 käynnistyneet lähihoitajien ja hoiva-avustajien yhteisrekrytoinnit. Seniorikeskusten edustajat ovat mukana yhteisöllisen ja ergonomisen työvoimasuunnittelun verkostossa.

Kehitetään seniorikeskusten sijaisjärjestelyjä

Sijaisjärjestelyjen kehittämiseksi on tehty paljon kehittämistyötä ja tiivistä yhteistyötä Seuren kanssa. Vuonna 2023 tarkastellaan varahenkilöstön määrää ja toimintatapoja sekä jatketaan Seuren kanssa kehittämistyötä sijaisjärjestelyjen turvaamiseksi.

Myös yksiköiden omissa kesäsijaisrekrytoinneissa on mahdollista ottaa käyttöön rekrytointipalkkio. Palkkion suuruus määräytyy työsuhteen keston mukaan ja maksetaan kahdessa osassa.

Toimenpiteitä jatketaan henkilöstön työhyvinvoinnin sekä pito- ja vetovoiman parantamiseksi seniorikeskuksissa.

Seniorikeskuksille on laadittu yhteinen toimintasuunnitelma vuonna 2022, koska vuoden 2023 alusta seniorikeskukset on yhdistetty yhteen palveluun sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen organisaatiouudistuksen yhteydessä. Toimintasuunnitelmaa on työstetty yhdessä johdon, asukkaiden ja henkilöstön kanssa. Toimintasuunnitelman vuosien 2023–2025 yhtenä tärkeänä tavoitteena on hyvinvoiva henkilöstö. Toimintaperiaatteena on muun muassa mahdollistaa laadukas ja turvallinen toiminta, jossa on aikaa kohtaamiselle. Henkilöstön hyvinvointiin panostetaan myös kehittämällä yhdessä seniorikeskusten johtamis- ja toimintakulttuuria. Toimintasuunnitelmaan liittyen kevään 2023 aikana on järjestetty 8 henkilöstötilaisuutta, joihin on osallistunut noin 1000 työntekijää. Tilaisuuksissa on käyty läpi seniorikeskusten arvoja ja toimintasuunnitelmaa ja tilaisuuksiin liittyvissä teematyöpajoissa on käyty

läpi henkilöstön työhyvinvointiin sekä pito- ja vetovoimaan liittyviä asioita.

Seniorikeskusten johtoryhmässä on vuoden 2023 maaliskuussa käyty läpi toimialan työhyvinvointisuunnitelma ja keskusteltu arjen työhyvinvointia tukevista toimintamalleista. Henkilöstöä kannustetaan osallistumaan kaupungin ja toimialan järjestämiin työhyvinvointia tukeviin valmennuksiin ja tilaisuuksiin. Lisäksi kaupunkiyhteisen Oppiva-verkko-oppimisympäristön lyhyitä työhyvinvointiaiheisia koulutuksia voi hyödyntää esimerkiksi työpaikkakokouksissa ja/tai itsenäisesti.

Seniorikeskusten henkilökunnalle on järjestetty vuonna 2022 ammatillisen täydennyskoulutuksen lisäksi työhyvinvointia tukevia koulutuksia. Tänä vuonna koulutuksia jatketaan, ja teemoja ovat muun muassa hoitotyön eettisen kuormituksen ja palautumisen, asiakastyön vaativien kohtaamisien sekä mielenterveyttä vahvistavan lähijohtamisen koulutukset.

Vuonna 2022 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen HR-palvelut tarjosivat tehostettua tukea seniorikeskusten kahdeksalle yksikölle. Toimintaa on jatkettu näiden yksiköiden ja aloitettu uusien yksiköiden kanssa. Tehostetun tuen tukitoimet räätälöidään kunkin yksikön tarpeisiin, ja ne sisältävät esimerkiksi ulkopuolisen asiantuntijan vetämiä kehittämistyöpajoja. Vuoden 2022 henkilöstökyselyn tulosten perusteella tarjotaan kohdennettua tukea lähiesihenkilöille coaching- ja vertaispienryhmässä, joka kokoontuu vuoden 2023 aikana kuukausittain ulkopuolisen asiantuntijan johdolla. Yksiköitä tuetaan myös esimerkiksi työtä sujuvoittavien Lean-toimintamallien käyttöönotossa ja erityistä panosta kohdennetaan tänä vuonna yksiköihin, jotka ottavat vastaan uutta henkilöstöä kansainvälisen rekrytoinnin kautta.

Toisen asteen opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen

Nuorten mielenterveyspalveluketjun ja hoidon porrastuksen kehittäminen

Lasten ja nuorten mielenterveyden ilmiöpohjaista palveluketjua on valmisteltu vuodesta 2019 alkaen eri toimijoiden yhteistyönä. Palveluketjujen kehittämisen lähtökohtana ovat olleet lasten ja nuorten porrastuvat tuen ja hoidon tarpeet sekä yhteisesti määriteltyihin tuen ja hoidon tarpeisiin vastaavien, tutkimustietoon ja näyttöön pohjautuvien palvelujen ja integroitujen ratkaisujen kehittäminen. Työstetyissä malleissa on kuvattu vastuut oireiden yleisemmän vaikeustason mukaan.

Lasten, nuorten ja perheiden palveluihin luodaan yhtenäinen, vakioituista tietosisällöistä ja visuaalisesta ulkoasusta koostuva palveluketjujen kuvaamisen malli, jota hyödynnetään eri palvelujen ja toimialojen ammattilaisten työn ohjauksessa ja tuessa, muun muassa oikea-

aikaisen ja oikein kohdentuvan palveluohjauksen parantamiseksi. Malli kokoa palveluketjujen kehittämistyön aikana eri työryhmissä valmistuneet materiaalit yhtenäiseksi, palvelutasoittain ryhmittäviksi kokonaisuudeksi (esimerkiksi eri toimijoiden tarjoama tuen ja/tai hoidon sisältö, porrastuvien interventioiden kuvaukset, integroitujen toimintamallien ja prosessien kuvaukset, sopimukset konsultaatiokäytänteistä ja lähteohjeet). Malli viedään vuoden 2023 aikana Helsingin kaupungin int- raan.

Terveystenhoitajia on koulutettu jo laajasti IPC-menetelmään (interper- soonallinen ohjanta) ja sairaanhoitajia IPT-N -menetelmään (interper- sonaalinen terapia nuorille). Lisäksi on oltu mukana interventionavi- gaattori- ja Ohjattu omahoito -pilotissa. Ohjattu omahoito - menetelmäkoulutus laajenee kesäkuussa yli 40 hoitajalle ja syksyllä lo- puille terveydenhoitajille. Lisäksi kaikki koulutetaan Common Approach -mallin käyttöön. Myös liikkumisen mini-interventio-pilotissa on oltu mu- kana. Nämä kaikki ovat erittäin hyödyllisiä menetelmiä, joiden avulla pystymme parantamaan lasten ja nuorten palvelujen saatavuutta. Li- säksi opiskeluhuollossa (myös jälkihuollossa ja nuorten sosiaalityössä) on meneillään Kestävän kasvun hanke, jossa kehitetään 18–24- vuotiaiden haavoittuvassa asemassa olevien mielenterveys- ja päih- deoireilevien nuorten palveluketjuja yhteistyössä keskeisten toimijoiden kanssa. Hankkeessa ratkotaan yhteistyökäytäntöjä ja prosessin ongel- mia, lisätään henkilöstön osaamista ja viestintää mielenterveys- ja päihdeasioista.

Terveystenhoitajien mitoitussuosituksen toteutuminen mahdollistaa pa- remmin edellä mainittujen menetelmien haltuunoton ja käytön. Mitoitus- ta seurataan ja tarvittaessa terveydenhoitajien määrää pyritään lisää- mään, jotta mitoitussuositus (460 suhteessa oppilasmäärään) toteutui- si. Psykologien määrää pyritään myös lisäämään, jotta saavutettaisiin syksyllä voimaan tuleva mitoitus (780 oppilasta psykologia kohden).

Keskivaikeasta mielenterveydenongelmasta kärsivien pääsy Nuorisoaseman palve- luihin

Nuorisoasemalle lähettämisen kriteerit on täsmennetty nuorisoaseman ja lähettävien tahojen (mukaan lukien oppilas- ja opiskelijahuolto) yh- teisissä keskusteluissa syksyn 2022 ja kevään 2023 välisenä aikana. Keskustelut on saatu päätökseen ja niistä tullaan laatimaan yhteenveto tämän kevään aikana.

Tutkimusten mukaan 20–25 % nuorista kärsii jostain mielenterveyden häiriöstä. Laskennallisesti se tarkoittaa vähintään 3600 13–15-vuotiasta helsinkiläistä nuorta ja 4800 16–19-vuotiasta helsinkiläistä. Yksi nuori- soasema ei siis laskennallisesti, eikä edes oppilashuollon kanssa, voi

vastata kaikkien nuorten mielenterveyden keskivaikeisiin mielenterveysongelmiin liittyvään avun ja tuen tarpeeseen. Nuorisواسema tukee paitsi perustasolta lähetettäviä nuoria myös nuorisopsykiatriasta palautettavia nuoria. HUS Nuorisopsykiatrian tuotantotapa-analyysin mukaan 8,7 % 13–17-vuotiaista helsinkiläisistä on vuonna 2020 ollut HUS Nuorisopsykiatrian asiakkaina.

Aikuisten pääsy varhaisen vaiheen mielenterveyspalveluihin

Mielenterveys- ja päihdepalvelut järjestetään Helsingissä monikanavaisesti perus- ja erityistason yhteistyönä. Asiakkaan hoidon tarpeen arviointi tehdään välittömästi ensimmäisellä käynnillä siinä toimipisteessä, johon asiakas on hakeutunut. Hoidon alkamiseksi ei tarvita erikoislääkärin asettamaa diagnoosia.

Toimintaohje mielenterveysasiakkaiden hoidon porrastukseen on tehty yhteistyössä perus- ja erityistason kanssa ja ohjeen mukainen toiminta on käynnistynyt. Vastuutahot on määritelty ohjeessa. Mielenterveyteen liittyvän tuen kysyntä kohdistuu valtaosin perustason palveluihin. Ongelmien ennaltaehkäisy, tunnistaminen sekä varhaisen vaiheen tuki ja kansallisten hoitosuositusten mukaiset interventiot ovat keskeisiä toimintaohjeen sisältöjä. Lyhytterapiayksikkö ja neljäs matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupiste on avattu. Konsultaatiotukea perustasolle on lisätty. Psykiatriseen erikoissairaanhoidon hakeudutaan lähetteellä. Henkilöstölle on järjestetty ohjausta ja koulutusta. Toimeenpanon edistymistä arvioidaan säännöllisesti.

Hoidon porrastuksen kuvaus julkaistaan siinä vaiheessa, kun toimintaa on arvioitu ja toiminta on vakiintunut kuvauksen mukaisella tavalla. Julkaisu tapahtuu vuoden 2023 aikana. Lyhytpsykoterapian palvelusetelihakemuksia laativien työntekijöiden ohjeistusta ja koulutusta on tehostettu.

Terveysasemille jalkautuvien psykiatrien antamaa konsultaatiotukea on lisätty. Helsingin terveysasemilla ja lapsiperheiden palvelutarpeen arviossa työskentelevät mielenterveys- ja päihdetyönsairaanhoitajat, matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupisteet ja lyhytterapiayksikkö ovat osa Helsingin kaupungin psykiatrista erikoissairaanhoidon. Tällä mahdollistetaan henkilöstön osaamisen kehittäminen, hoitoprosessien yhtenäisyys, toiminnan laatu ja resurssien joustava kohdentaminen.

Perustason osaamista mielenterveyteen liittyvien ongelmien ja mielenterveyshäiriöiden tunnistamisesta, arvioimisesta ja hoidosta on lisätty. Myös erityistason konsultaatiotukea perustasolle on lisätty. Psykiatrisen erikoissairaanhoidon tehtävänä on hoitaa aina kiireellisessä hoidon tarpeessa olevat henkilöt. Kiireettömälle hoitopäällylle on asetettu enimmäisaikarajat kansallisesti. Helsinki noudattaa hoitotakuun aikara-

joja. Erikoissairaanhoidossa hoidetaan henkilöitä, joilla on vakava elämäntilannekriisi, psykoosisairaus, vaikea masennus ja ahdistus, vaikea persoonallisuushäiriö, itsetuhoajatuksia tai itsemurhayritys. Lievien ja keskivaikeiden mielenterveys- ja päihdeoireiden hoito tapahtuu perustasolla.

Neuvolapalvelut lapsiperheiden tukena

Hoidon jatkuvuuden tukeminen neuvolapalveluissa

Neuvolapalveluissa hoitosuhteen jatkuvuutta vahvistetaan. Ensisijaisesti hoitosuhteen jatkuvuus turvataan raskaana olevien, alle 2-vuotiaiden lasten sekä erityistä tukea tarvitsevien perheiden osalta.

Neuvolatyössä Apotti-työpohjat rakennetaan vastaamaan alueen todellisia asiakastarpeita, jolloin esimerkiksi synnyttäneen asiakkaan luokse kotikäynnille pääsee pääsääntöisesti oma terveydenhoitaja. Terveydenhoitajat varaavat oman asiakkaansa neuvola-aikoja mahdollisimman pitkälle, mikä osaltaan tukee hoitosuhteen jatkuvuutta. Myös sähköisen asioinnin viestintä on järjestetty niin, että asiakkaat pystyvät viestimään Maisan välityksellä suoraan oman terveydenhoitajan kanssa.

Terveydenhoitajien äkillisissä poissaoloissa leikki-ikäisten tarkastuksia voidaan ohjata keskitettyihin yksiköihin, jolloin kyseisen neuvolan muiden terveydenhoitajien ei tarvitse muuttaa aikatauluaan. Neuvolan keskitetyt yksiköt Ruoholahdessa ja Malminraitilla tukevat näin terveydenhoitajien mahdollisuutta vahvistaa hoitosuhteiden jatkuvuutta etenkin raskaana olevien, alle 2-vuotiaiden lasten sekä erityistä tukea tarvitsevien perheiden osalta.

Perheiden ohjaus ja pääsy muihin palveluihin

Neuvola toimii osana perhekeskusta. Perhekeskuspalveluissa kehitetään moniammatillisia työskentelytapoja ja palveluohjausta perheiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi. Perhekeskuksen terveydenhuollon ja psykososiaalisen tuen palvelujen henkilöstöresursointia on lisätty viime vuosien aikana, mutta rekrytointihaasteet ovat vaikuttaneet vakanssien täyttöasteeseen.

Neuvolassa tehdään raskaudenaikaisia kotikäyntejä yhteistyössä lapsiperheiden sosiaaliohjauksen kanssa perheiden tuen tarpeen selvittämiseksi. Terveydenhoitajien työn tueksi on rakennettu erilaisia yhteistyö- ja konsultaatorakenteita, esimerkiksi konsultaatiot suoraan erityistyöntekijöille sekä moniammatillinen neuvolatiimi, jossa ovat mukana perheneuvolan ja lapsiperheiden sosiaaliohjauksen työntekijät. Tällä hetkellä pilotoitavana on terveydenhuollon erityistyöntekijöiden moniarvio-

lähete, joka mahdollistaa lapsen viiveettömän ohjautumisen tarkoituk-
senmukaisen palvelun piiriin. Moniarviolähetteen käsittelyssä ovat mu-
kana neuvolan psykologi, puheterapeutti, toimintaterapeutti sekä tarvit-
taessa fysioterapeutti ja lääkäri. Neuvola on mukana kehittämässä
muiden toimijoiden kanssa lasten mielenterveyspalveluita.

Neuvolan tärkeä tehtävä on tunnistaa koko perheen sosiaalihuollon
palvelujen tarve sekä muiden erityispalvelujen tarve. Perhekeskuspäl-
veluissa ajankohtaisena tavoitteena on vahvistaa aikuisuuden ja van-
hempien elämänhallinnan tukea lapsiperheissä aikuissosiaalityön tuel-
la.

Moniammatillinen yhteistyö ja tiedonkulku perhekeskuksissa

Moniammatillista yhteistyötä ja tiedonkulkua parannetaan jatkuvasti
perhekeskuksissa. Asiakasprosessien kehittäminen on keskiössä tie-
donkulun varmistamiseksi. Tätä työtä on tehty Tulevaisuuden sote-
keskus- sekä Kestävän kasvun hankkeiden asiantuntijoiden tuella.

Perhekeskusten ammattilaisille on ajoitettu viikoittainen verkostoyhteis-
työaika moniammatillisen yhteistyön toteuttamiseksi, esimerkiksi yh-
teisvastaanottojen mahdollistamiseksi. Eri toimijoiden välistä vuoropu-
helua ja tiedonkulkua vahvistetaan perhekeskusten esihenkilöverkosto-
jen avulla. Perhekeskusten talotoimikunnat kokoontuvat säännöllisesti.
Yhteiset työskentely- ja taukotilat mahdollistavat henkilöstön luonnolli-
sia kohtaamisia ja tukevat moniammatillista yhteistä työtä asiakkaan
hyväksi.

Verkostomaisten perhekeskusten henkilöstölle järjestetään yhteisiä ti-
laisuuksia, joissa vahvistetaan verkoston toimintaedellytyksiä sujuvien
moniammatillisten asiakasprosessien läpiviemiseksi.

Perhekeskusten toimitilat neuvolatyön tekemisen tukena

Toimialalla on lisätty perhekeskusyksiköjä. Kampin perhekeskuksen
Ruoholahden yksikön avautuminen syksyllä 2022 on mahdollistanut li-
sää toimitiloja neuvolatyön tekemiseen. Uuden yksikön myötä neuvola-
työhön vapautui työskentelytiloja myös muista perhekeskuksista.

Neuvolan terveydenhoitajan työ sisältää pääasiassa asiakasvastaanot-
toa perhekeskuksen tiloissa. Toimialalla on tunnistettu neuvolatyön tila-
tarpeisiin liittyviä haasteita. Parannuksia on tehty esimerkiksi varuste-
lemalla muuntojoustavia tiloja neuvolan käyttöön. Perhekeskusten au-
kioloaikojen laajentaminen mahdollistaa työhuoneiden riittävyysden toi-
mijoiden kesken.

Monipaikkainen työskentelytapa ja erilaisten työskentelytilojen joustava käyttö on muutos ja edellyttää henkilöstöltä uudenlaisen toimintakulttuurin omaksumista. Kehitteillä on tilan- ja toiminnanohjausjärjestelmä, joka palvelee sekä nykyisiä että tulevia perhekeskuksia ja terveys- ja hyvinvointikeskuksia (PK ja THK). Tilan- ja toiminnanohjausjärjestelmä tukee perhekeskuksen tiloissa työskenteleviä ammattilaisia tarpeidensa mukaisten asiakas- ja työtilojen varaamisessa ja ohjaa myös henkilöstöä optimaaliseen työvuorosuunnitteluun.

Suunnitteilla olevissa PK- ja THK-rakennushankkeissa keskusten tilatarpeita kartoitetaan mallintamalla väestöennusteita sekä ennakoimalla tulevaisuuden vakanssimääriä ja mahdollisia työkulttuurissa ja työskentelytavoissa tapahtuvia muutoksia. Perhekeskuspalvelujen henkilöstöä osallistuu hankkeiden suunnitteluun eri vaiheissa.

Omaishoitajien jaksamista tukevat palvelut sosiaali- ja perhepalveluissa

Omaishoidon tuen palvelujen kehittäminen

Helsingin kaupungin vammaistyölle on myönnetty Kestävän kasvun ohjelman rahoitusta vuosille 2023–2025 muun muassa tilapäishoidon kehittämiseen. Suunnittelussa tullaan hyödyntämään vammaistyön tuotantotapa-analyysin tuloksia. Strategisen hankinnan yksikön toteuttaman tuotantotapa-analyysin loppuraportti esitellään sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalle kesäkuussa 2023. Tulokset lisäävät tietoa vammaispalvelujen kustannuksista, prosesseista, tuottajaohjauksesta ja asiakaskokemuksesta.

Helsingin kaupungin vammaistyön omaishoidon tuki tukee ja kannustaa omaishoitoperheitä vapaiden käyttöön ja välittää omaishoitajille tarpeellista tietoa vapaiden käytöstä sekä tapaamisilla että omaishoitajien valmennuksissa. Kaikki omaishoitajat eivät kuitenkaan käytä lakisääteisiä vapaitaan moninaisten syiden vuoksi. Palveluvalikko tai palvelujen saatavuus eivät aina vastaa jokaisen omaishoitoperheen tarpeita ja toiveita tai omaishoitoperheet eivät halua käyttää vapaitaan muiden syiden vuoksi. Vuoden 2023 aikana asiakaskokemuksen parantamiseksi Helsingin kaupungin vammaistyössä tehdään omaishoitajille suunnattua asiakaskyselyä yhdessä sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelujen kanssa. Kyselyssä tullaan muun muassa kysymään sitä, minkä vuoksi omaishoitoperheitä jää vapaita käyttämättä.

Omaishoitajien valmennukset on käynnistetty uudelleen keväällä 2023. Covid-19-pandemian aikana ne olivat tauolla. Omaishoitajien valmennuksiin osallistuvilta omaishoitajilta kerätään palautetta valmennusten sisällöstä ja toteutuksesta. Palautteen perusteella valmennusta kehitetään vastaamaan omaishoitajien tarpeisiin ja toiveisiin mahdollisimman hyvin. Omaishoitajien valmennuksessa tullaan syksyllä 2023 käsittele-

mään muun muassa vertaistukea. Tarkoituksena on tehdä yhteistyötä järjestöjen edustajien ja kokemusasiantuntijoiden kanssa.

Uusia omaishoidon tuen sosiaaliohjaajien vakansseja on kuluvalle strategiakaudella lisätty kolmella.

Helsingin kaupunki uudistaa ulkoisia hel.fi-sivuja parhaillaan. Vammaispalvelujen verkkosivut uudistetaan kesään 2023 mennessä. Omaishoidon tuen esitteen päivitys on käynnissä. Esite tehdään selkokielisenä suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Omaishoidon tuen hakemuslomakkeita päivitetään ja samalla huolehditaan uusien lomakkeiden paremmasta luettavuudesta.

Palvelusetelit omaishoidon tuessa

Omaishoidon tuessa on käytössä kaksi eri palveluseteliä, joita käytetään omaishoitajien lakisääteisten vapaiden aikaisen hoidon toteuttamiseksi. Toinen palveluseteli on tarkoitettu omaishoitajan vapaiden aikaisen hoidon toteuttamiseen asiakkaan kotona. Toinen palveluseteli on tarkoitettu omaishoitajan vapaiden aikaisen hoidon toteuttamiseen tilapäishoitoyksikössä. Alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen vapaapäiviä korvaava kodin ulkopuolella tapahtuva tilapäishoito järjestetään ensisijaisesti kaupungin omassa yksikössä, mutta jos kaupungin omat palvelut eivät vastaa asiakkaan hoidon tarpeeseen, voidaan käyttää palveluseteliä.

Sosiaali- ja terveyslautakunta vahvisti syksyllä 2021 alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen vapaapäiviä korvaavan kodin ulkopuolella tapahtuvan tilapäishoidon palvelusetelien arvot 1.1.2022 alkaen. Palvelusetelien arvoa korotettiin 71,9–144,9 euroa vuorokaudessa palveluluokasta riippuen. Lisäksi lisättiin viides ympärivuorokautisen hoidon palveluluokka. Palvelusetelin arvot ovat tällä hetkellä 203,60–588,60 euroa vuorokaudessa.

Kotiin annettavan hoidon palvelusetelin arvon muutostarpeet on tiedostettu ja niitä arvioidaan vammaistyön tuotantotapa-analyysissä. Tällä hetkellä palvelusetelin arvo on 34 euroa tunti. Vaihtoehtoisia tapoja lakisääteisten vapaiden toteuttamiseen pohditaan, esimerkkinä siivousseteli.

Hoitoon pääsyn parantaminen terveysasemille

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen 2022 mukaan merkittäviä Helsingin terveysasemien lääkärin palkkojen kilpailukykyisyyttä varmistavia toimenpiteitä ei ole tehty joulukuuhun 2022 mennessä. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala toteaa, että Helsingin vuoden 2023 palkka-kehitysohjelman pohjalta on päätetty korottaa terveysasemien lääkä-

reiden palkkoja 400 eurolla tämän vuoden aikana. Palkankorotuksilla voidaan mahdollisesti parantaa lääkärien saatavuutta ja pysyvyyttä terveysasemilla.

Terveysasemilla jatketaan edelleen pitkäjänteisesti hoitoon pääsyn parantamista. Huhtikuussa 2023 terveysasemien lääkäreiden kiireettömään hoitoon pääsyn T3- lukujen mediaanien keskiarvo oli 38 vuorokautta. Haasteita asiaan tuo hoitotakuulain (1326/2010; HE 74/2022) vaiheittain tiukentuvat hoitoon pääsyn määräajat. Ensimmäisessä vaiheessa 1.9.2023 lähtien kiireettömään hoitoon pääsy pitäisi toteutua kahden viikon (14 vuorokauden) kuluessa hoidon tarpeen arvioinnista. Seitsemän vuorokauden hoitoon pääsyn määräaika avosairaanhoidossa tulisi voimaan 1.9.2024 lähtien. Hoitotakuuseen vastaamiseksi Terveysasemilla on käynnistetty projekti, jossa toimintaa uudistetaan ja yhdenäistetään läpi terveysasematoimintojen, jotta 7 vuorokauden hoitotakuuseen pystytään vastaamaan. Pilottiasemana toimiva Kivikon terveysasema on jo ottanut käyttöön uuden toimintamallin."

Käsittely

23.05.2023 Ehdotuksen mukaan

Johtava tuloksellisuustarkastaja Liisa Kähkönen, kaupunkitarkastaja Kalle Puttonen ja kaupunkitarkastaja Hanna Kurki olivat kutsuttuina asiantuntijoina.

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Maria Kahila, suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 43087
maria.kahila(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 23.05.2023 § 95

HEL 2022-006175 T 00 03 00

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi seuraavan lausunnon vuoden 2022 arviointikertomuksesta:

Henkilöstön työhyvinvointi sekä pito- ja vetovoima varhaiskasvatuksessa

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää arviointikertomuksen varhaiskasvatuksen henkilöstön veto- ja pitovoiman arviointia varhaiskasvatuksen henkilöstötilannetta hyvin kuvaavana. Kasvatus- ja koulutuslautakunta

toteaa, että varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on valtakunnallinen ongelma, joka ei ratkea yksittäisen kaupungin tai toimialan toimenpitein.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta puoltaa tarkastuslautakunnan esittämiä toimenpiteitä. Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa samalla, että henkilöstöraportoinnin riittävyys ja oikeellisuus on kaupunginkanslian vastuulla.

Lisäksi kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että varhaiskasvatuksen veto- ja pitovoiman kehittämisen eteen tarvitaan seuranta ja yhteistyötä myös kaupunkitasoisesti.

Arviointikertomuksen mukaan kaupunginkanslian ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee jatkaa palkkakehitysohjelman toteuttamista työvoimapulasta kärsivissä ammattiryhmissä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä jatkaa varhaiskasvatuksen palkkauksen kehittämistä Helsingin kaupungin palkkakehitysohjelman avulla. Varhaiskasvatuksen palkkausta on kehitetty viime vuosina systemaattisesti eri henkilöstöryhmät huomioiden.

Varhaiskasvatuksessa on isoja tuhansien työntekijöiden henkilöstöryhmiä, joten kaikkien henkilöstöryhmien palkkoja ei ole ollut mahdollista kerralla nostaa, vaan korotuksia on tehty vaiheittain eri ammattiryhmien palkkakehitystä seuraten.

Varhaiskasvatuksen kriittinen henkilöstön saatavuustilanne ja palkkauksen kehittämisen tarpeet edellyttäisivät palkkakehitysohjelman suuntaamista vielä kohdennetummin varhaiskasvatuksen tarpeisiin. Toimiala tuottaa kaupunkitason valmisteluun palkankorotustarpeet. Palkkakehitysohjelmasta vastuu on kaupunginkansliassa.

Kaupunginkanslian ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee tehostaa edunvalvontaa valtion suuntaan varhaiskasvatusalan riittävien opiskelupaikkojen turvaamiseksi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä jatkaa ja tehostaa entisestään edunvalvontaa valtion suuntaan varhaiskasvatusalan riittävien opiskelupaikkojen turvaamiseksi.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle on perustettu edunvalvontatiimi ja varhaiskasvatukseen on laadittu edunvalvontasuunnitelma sekä tunnistettu keskeiset edunvalvonnan verkostot. Edunvalvontaa on tehty pitkään yhteistyössä kaupunginkanslian sekä pääkaupunkiseudun ja Kuusikkokuntien varhaiskasvatusjohtajien kanssa. Pääkaupunkiseudun

varhaiskasvatusjohtajien verkosto tapaa säännöllisesti opetusministeriön edustajia.

Jatkossakin on tärkeä tunnistaa yhteisiä tarpeita ja viestiä niistä yhteisesti koko alan hyväksi. Hyvänä esimerkkinä pääkaupunkiseudun tarpeiden huomioimisesta on opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämät seitsemän yliopiston lisäaloituspaikat varhaiskasvatuksen opettajien koulutukseen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee ottaa varhaiskasvatuksessa entistä paremmin huomioon henkilöstön näkemykset päätettäessä siitä, mitä työoloja parantavia toimenpiteitä työyhteisötasolla tehdään.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että varhaiskasvatuksessa otetaan entistä paremmin huomioon henkilöstön näkemykset päätettäessä siitä, mitä työoloja parantavia toimenpiteitä työyhteisötasolla tehdään.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on panostettu toimiviin yhteistoimintarakenteisiin, joihin osana arjen yhteistoimintaa kuuluu yhteistoimintaparitoiminta sekä varhaiskasvatusalueiden yhteistoimintafoorumit. Jokaisessa päiväkodissa yhteistoimintavastaava ja esihenkilö muodostavat yhteistoimintaparin, jonka tehtävänä on tuoda työyhteisön yhteiseen keskusteluun työyhteisön toimintaan liittyviä asioita. Yhteistoimintaparit kokoontuvat säännöllisesti alueen yhteistoimintafoorumeihin.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä, että näitä foorumeja hyödynnetään henkilöstön osallisuutta vahvistavina ja niissä keskustellaan henkilöstön näkemyksistä työolojen kehittämiseksi. Työntekijöiden näkemykset työolojen parantamiseksi otetaan säännöllisesti esille varhaiskasvatuksessa työpaikkakokouksissa. Alueiden yhteistoimintafoorumeissa on monipuolisesti varhaiskasvatuksen henkilöstöryhmiä ja mahdollista käsitellä laajasti työoloihin liittyviä näkemyksiä. Osallistaminen ja tiedonkulku organisaation eri tasoilla on tärkeätä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee jatkaa johtamisen kehittämistä varhaiskasvatuksessa.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta esittää, että varhaiskasvatuksen johtamista kehitetään edelleen ja tehdään varhaiskasvatuksen johtamisen rakenteiden arviointia. Johtamisen kehittämistä edistetään osana toimialan johtaminen 2030 työtä. Samalla jatketaan varajohtajamallin vahvistamista päiväkodin johtajien johtamisen tukena. Henkilöstön saatavuusyksikön työtä päiväkodinjohtajien rekrytoinnin tukena arvioidaan. Kohdennetun työyhteisötuen avulla tuetaan hyvää esihenkilötyötä ja pedagogista johtamista

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee varmistaa, että varhaiskasvatuksessa voidaan keskittyä perustyöhön.

Varhaiskasvatuksessa jatketaan sijaismallien kehittämistä päiväkotien toiminnan turvaamiseksi ja henkilöstön liikkuvuuden vähentämiseksi. Nopean avun lastenhoitajatoiminnan ja varahenkilöiden kehittäminen sekä Seuren sijaisten saatavuus mahdollistavat päiväkotien henkilöstön keskittymisen paremmin omaan perustyöhön.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä varhaiskasvatuksen perusrahoituksen turvaamista kansallisella tasolla ja hankerahoituksen maltillista käyttöä sekä lakiuudistusten tarpeen arvioimista varhaiskasvatuksen henkilöstötilanne huomioiden. Varhaiskasvatuksen lainsäädäntöä muutettaessa tulee arvioida lapsivaikutusten lisäksi henkilöstövaikutukset.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee varmistaa henkilöstöraportoinnin riittävyys ja oikeellisuus.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että vastuu Sarastia-järjestelmästä ja sen kehittämisestä on kaupunginkansliassa. Toimiala osallistuu omien tehtäviensä osalta kehittämiseen.

Henkilöstöraportoinnin riittävyys ja oikeellisuus edellyttää kaupungin yhteisenä henkilöstötietojen lähteenä toimivan Sarastia-järjestelmän henkilöstöraportoinnin kehittämistä sekä raportoinnin oikeellisuuden varmistamista. Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää henkilöstön veto- ja pitovoimaan liittyvän raportoinnin kehittämistä erittäin tärkeänä. Toimialan suuruus ja henkilöstömäärä huomioiden (15 000) on mahdotonta kerätä jatkuvasti muuttuvaa tietoa manuaalisesti.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tulee selvittää, voisiko Helsinki-lisän palauttaminen joiltakin osin helpottaa vaikeaa henkilöstötilannetta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuuden haasteisiin on vastattu erilaisin toimenpitein. Helsinki-lisän palauttaminen on joiltakin osin ristiriidassa kaupunkistrategian tavoitteen, nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta, kanssa. Kotihoidon tuen kuntalisän poisto on osaltaan nostanut alle 3-vuotiaiden osallistumisastetta.

OECD:n tutkimusten mukaan osallistuminen varhaiskasvatukseen on keskeinen tapa tukea erityisesti haavoittuvammasta taustasta ponnistavien lasten oppimista, sillä useiden oppimisen taustatekijöiden kehitys on erityisen nopeaa jo ennen esikouluikää. Varhaiskasvatuksen ulkopuolelle jääminen lisää lasten taustaan kytkeytyvää eriarvoisuutta ja heikentää erityisesti heikko-osaisemmasta perhetaustasta tulevien las-

ten kouluvalmiuksien kehitystä. Vuonna 2022 voimaan tullut uusi varhaiskasvatustalaki vahvistaa etenkin alle 3-vuotiaiden lasten oikeutta saada tarvitsemaansa tukea. Lapsi hyötyy saamastaan tuesta sitä enemmän, mitä varhaisemmassa iässä ja kehitysvaiheessa suunnitelmallinen ja tavoitteellinen tuki aloitetaan.

Kotihoidon tuen kuntalisän vaikutusten arviointi palvelun käyttöön ja henkilöstöön on haastavaa, ellei mahdotonta, koska kotihoidon tuen käyttöön vaikuttavat useat risteävät asiat. Asiakasmaksulain mukaisesti Helsinki on juuri muuttanut asiakasmaksuja tuloeroja laskemalla, perhevapaaudistus tulee vaikuttamaan huomattavasti pienten lasten hoitoratkaisuihin ja lisäksi yhteiskunnassa on tapahtunut pitkäaikainen muutos, jossa lapset yhä enemmän osallistuvat varhaiskasvatukseen.

Helsinki-lisän palauttamista ei tule tarkastella vain henkilöstön saatavuuden parantamiseen liittyvänä toimenpiteenä, vaan kyseessä laaja kokonaisuus, jossa keskiössä ovat lapsen oikeus varhaiskasvatukseen sekä lasten välinen tasa-arvo ja tulevaisuuden mahdollisuudet.

Toisen asteen opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen

Arviointikertomuksen mukaan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tulee yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan opiskeluhuollon kanssa laatia mahdollisimman pian valmiiksi nuorten mielenterveyspalvelujen palveluketju ja hoidon porrastus yhteistyössä kaikkien nuorten mielen hyvinvoinnista vastaavien tahojen kanssa. Porrastuksen yhteydessä tulee määrittellä selkeästi, miten mielenterveysasiakkaat etenevät hoitoketjussa, sekä palvelujen vastuutahot.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tulee yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan opiskeluhuollon kanssa varmistaa, että nuorten mielenterveyspalvelujen palveluketju, hoidon porrastus ja ohjeistus tehdään tutuiksi sekä henkilöstölle että asiakkaille.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tulee yhteistyössä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan opiskeluhuollon kanssa varmistaa, että keskivaikeasta mielenterveysongelmasta kärsivät nuoret pääsevät Nuorisoeseman palveluihin ennen kuin nuoren ongelmat pahenevat.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tulee yhteistyössä parantaa opiskeluhuollon psykologipalvelujen saatavuutta ja psykologien pysyvyyttä. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa tulee tukea hyvinvointikahviloiden järjestämistä siten, että niiden toiminta vakiintuu kaikissa lukioissa ja Stadin AO:n toimipisteissä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että Helsingissä on tehty määrätietoisia toimia toisen asteen opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseksi vahvistamalla suunnitelmallisesti niin yksilöllistä kuin yhteisöllistä

13.12.2023

Asia/6

opiskelijahuoltotyötä. Yhteistyötä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kanssa on lisätty, joka on ollut tärkeää nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemiseksi.

Opiskelijoiden psyykinen hyvinvointi on heikentynyt viime vuosina, joka on lisännyt erityisesti yksilöllisen työn tarvetta. Opiskeluhuollon psykologien saatavuudessa on runsaasti haasteita ja uusi lakisääteinen psykologimitoitus tulee entisestään lisäämään kilpailua osaavasta työvoimaista. Lisäksi vaikeammin oireilevien jatkohoitoon ohjautumista on hidastanut palveluiden ruuhkautuminen vastaanottavassa päässä. Osaavan opiskeluhoitohenkilöstön ja muiden mielenterveyspalveluiden riittävyys ovat tärkeitä paitsi opiskelijan henkilökohtaisen elämäntilanteen, myös oppilaitoksen muun henkilöstön jaksamisen kannalta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tarkastuslautakunnan esittämiä toimia toisen asteen opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseksi kannattavina.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän pykälän osalta heti.

Käsittely

23.05.2023 Ehdotuksen mukaan

Asian aikana kuultavana olivat arviointipäällikkö Minna Tiili ja kaupunkitarkastaja Juuli Mikkonen.

02.05.2023 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi
Otso Kotilainen, riskienhallinnan asiantuntija, puhelin: 310 25566
otso.kotilainen(a)hel.fi

Taloushallintopalveluliikelaitoksen johtokunta 15.05.2023 § 20

HEL 2022-006175 T 00 03 00

Lausunto

Tarkastuslautakunta on pyytänyt taloushallintopalveluliikelaitoksen johtokunnalta lausuntoa vuoden 2022 arviointikertomuksen kohdasta: Henkilöstö- ja palkkahallintojärjestelmä Sarastian käyttöönotto (s. 17-

21).

Tarkastuslautakunta toteaa vuoden 2022 arviointikertomuksessa, että kaupunginkanslian ja taloushallintopalveluliikelaitoksen (Talpan) tulee kehittää henkilöstö- ja taloushallinnon prosesseja siten, että palkkavirheiden määrä saadaan mahdollisimman pieneksi.

Talpan johtokunta toteaa lausuntonaan, että Talpa on yhdessä kaupunginkanslian vakauttamishankkeen kanssa ja toimesta ryhtynyt kehittämään henkilöstö- ja taloushallinnon prosesseja lukuisin eri tavoin palkkavirheiden määrän minimoimiseksi.

Palkkavirheiden korjaaminen käynnistyi Talpassa vuoden 2022 kesällä ja loppuvuoden aikana päästiin tilanteeseen, jossa pystyttiin paremmin ennaltaehkäisemään virheiden syntymistä.

Vakauttamishankkeen aikana on käynnistetty lukuisia eri toimenpiteitä, joilla kriisiä on saatu hallintaan: tehty virhelähdetyötä, kuvattu ja kehitetty prosesseja sekä lisätty palkkahallinnon prosessin läpinäkyvyyttä ja seurantaa. Korkeimmalle on priorisoitu sitä, että kertyneitä palkkavirheitä korjataan ja uusien palkkavirheiden syntymistä estetään ennalta. Samaan aikaan on pyritty jatkuvasti työstämään parempia toimintatapoja ja prosesseja, jotta korjataan proaktiivisesti varsinaisia juurisyytä. Palkanmaksuongelmia on pyritty myös ennaltaehkäisemään tehostetun viestinnän keinoin. Ohjeistusta on laadittu paljon ja siitä on viestitty sekä henkilöstölle että esihenkilötyön tueksi.

Talpan palkkapalveluiden vastuulle on vakauttamishankkeen toimesta asetettu erityisesti seuraavien kokonaisuuksien kehittäminen ja parantaminen: kertyneiden palkkavirheiden korjaaminen, viivästyskorkojen – ja maksujen maksaminen, esijärjestelmistä aiheutuvan manuaalivaltaisten prosessien pikaparannukset, tulorekisterikorjaukset ja tulorekisterin pitkän tähtäimen kehittäminen, palkkakirjanpidon kehittämistoimenpiteiden toteutus, palkanmaksun oikeellisuutta koskeva tarkastus, palkkaprosessin prosessikontrollien määrittäminen (kts. liite 3: Palkanlaskennan kontrollikatalogi Helsingin kaupunki), palkkalaskelman selkeytys, liikaa maksettujen palkkojen takaisinperintä, palkkapalvelun laadun seuranta ja virhelähdetyön menettelyiden kehittäminen. Lisäksi Talpa on mukana seuraavissa projekteissa: Soten sosiaalipalkkojen maksamisen kehitys, Kasko-spesifien haasteiden ratkaiseminen, Kaskon palkanlaskennan vuosikellon laatiminen sekä väärin korjatuista viheistä syntyneiden virheiden korjaaminen.

Talpan johtokunta toteaa, että Talpa tekee ja tulee jatkossa tekemään omalta osaltaan kaiken prosessien kehittämiseen tarvittavan työn, jotta

palkkavirheiden lukumäärä saadaan mahdollisimman pieneksi. Kaupungin henkilöstöprosessista vastaa henkilöstöjohtaja ja Talpa on tiiviisti mukana kaikessa palvelussuhteen elinkaaren prosessien kehittämistyössä ja pyrkii aktiivisesti siihen, että niitä noudatetaan. Talpa nostaa aktiivisesti esille kehittämiskohteita ja muutosesityksiä, joilla voi olla vaikutusta lyhyellä tai pidemmällä aikavälillä palkanmaksun oikeellisuuteen.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Anniina Kitula

Lisätiedot

Päivi Turpeinen, hallintopäällikkö, puhelin: 310 25220
paivi.i.turpeinen(a)hel.fi

Rakentamispalveluliikelaitoksen johtokunta 11.05.2023 § 63

HEL 2022-006175 T 00 03 00

Lausunto

Rakentamispalveluliikelaitoksen johtokunta antoi tarkastuslautakunnalle seuraavan lausunnon:

Sitovien toiminnan tavoitteiden arviointi (arviointikertomus s. 11–13)

Tarkastuslautakunta toteaa arviointikertomuksen sivuilla 11–13 seuraavaa:

Rakentamispalvelu Staralla oli kolme (sitovaa) tavoitetta, joista yksi toteutui. Toteutumatta jäivät tapaturmataajuuden ja uusiutuvan dieselin osuuden tavoitteet. Uusiutuvan dieselin tavoite ei Staran mukaan toteutunut, koska henkilöstöllä on epäluuloja uusiutuvan dieselin sopivuudesta työkoneisiin, ja koska työntekijät uskovat säästävänsä tankkaamalla fossiilista polttoainetta. Staran sopimushinnalla uusiutuva diesel on kuitenkin lähes saman hintaista kuin fossiilinen diesel. Staran sitova toiminnan tavoite uusiutuvan dieselin osuuden nostamisesta ei toteutunut, koska henkilöstö ei ollut sitoutunut tavoitteeseen. Johtopäätöksenä tarkastuslautakunta toteaa, että rakentamispalveluliikelaitoksen (Stara) tulee jatkossa varmistaa henkilöstön sitoutuminen sitovien toiminnan tavoitteiden toteuttamiseen.

Rakentamispalveluliikelaitoksen johtokunta toteaa, että sitova tavoite uusiutuvan dieselin osuudeksi kokonaisdieselin käytöstä vuonna 2022 oli vähintään 43 %. Tavoite ei toteutunut, kun uusiutuvan dieselin käytön osuus oli 26,8 %. Vuonna 2023 tavoite on 51 % talousarvion koh-

dassa muut toiminnan tavoitteet. Toteuma tällä hetkellä on parempi kuin viime vuonna, mutta ei kuitenkaan vielä tavoitteen mukainen.

Tavoitteen saavuttamiseksi ja henkilöstön sitouttamiseksi nähdään olevan seuraavia keinoja. Uusiutuvaa dieseliä jakelevien jakeluasemien määrä on kasvanut ja mm. kokonaan fossiilisia polttoaineita ollut Venäjän tuonti on Ukrainan sodan vuoksi jäänyt pois, mikä on lisännyt kotimaisten uusiutuvien polttoaineiden jakelua ja tuotantoa ja näin saataavuus on parantunut. Henkilöstön epäluuloa uusiutuvan dieselin käyttöä kohtaan vähennetään lisääntyvällä tiedottamisella muun muassa viestimällä uusituvan soveltuvuudesta ajoneuvoihin ja sen hinnasta Staralle. Tiedottamista lisätään Staran kokousrakenteissa ja intrassa. Staralla on olemassa ajoneuvokohtaiset raportit tankkauksista ja raportteja voidaan ottaa osastoittain/työyksiköittäin, jolloin valvonta on mahdollista ja sitä aletaan toteuttaa johdon kokouksissa. Lisäksi harkitaan tarrojen kiinnittämistä ajoneuvoihin muistuttamaan tankattavasta polttoaineladusta.

Johtokunta pitää epätyydyttävänä tilannetta, että kestävän kehityksen edistämiseksi asetettu tavoite uusiutuvan dieselin käytöstä ei ole toteutunut. Johtokunta pitää tärkeänä, että osana operatiivista johtamista eri tasojen esihenkilöiden on huolehdittava Staralle asetettujen sitovien tavoitteiden toteutumisesta, niiden toteutuminen ei voi olla henkilöstön epäluuloista kiinni.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Timo Martiskainen

Lisätiedot

Simo Aapro, talouspäällikkö, puhelin: 310 76524
simo.aapro(a)hel.fi
Paavo Lehmonen, kehityspäällikkö, puhelin: 310 39738
paavo.lehmonen(a)hel.fi